

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România și străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,
TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir mic 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif și învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Desrobiți biserica unită!

(F) Pentru 25 l. c. primatele maghiar, romano-catolic Vaszary a invitat episcopatul romano-catolic maghiar la Budapesta, la o conferință.

E timpul ca, din nou, să supunem discuției publice chestia participării prelaților noștri greco-catolici români la aceste conferințe.

Creându-se și recunoscându-se prin bulla papală „Ecclesiam Christi” independența provinciei metropolitane greco-cat., episcopatul nostru unit a fost emancipat cu desăvârșire de tutela primatului. Metropolitul nostru de Alba-Iulia și Făgăraș nu este un factor subordonat primatului, ci fiecare dintre ei este șeful bisericii sale.

Nu am putea avea nimic în contra participării prelaților noștri la conferințele episcopatului romano-catolic, dacă aceasta participare nu le-ar jigni dreptul de paritate, ce le compete.

De aceea în situația actuală a bisericii greco-cat. așteptăm dela vrednicia și bărbăția probată a I. P. S. S. Metropolitului Victor și a P. S. L. L. episcopilor sufragani, ca prin absențarea lor dela conferința episcopatului catolic de rit apusean să demonstreze celor pe cari îi privește independența bisericii noastre unite.

Ce rol ar putea avea capii bisericii române gr. cat. în sânul acestei conferințe?

Un rol trist și penibil! Un rol de servitor.

Căci toți episcopii romano-catolici — și cei 2—3 cari manifestează simpatii personale de valoare foarte platonice față de unul ori altul dintre prelații noștri — toți sunt dușmani înverșunați ai popoului român și ai bisericii unite. Fiind Maghiari, ori maghiaroni, ei nu se pot și nu se vor putea împăca niciodată cu limba liturgică românească a „fraților” lor uniți. Și fiind ritul nostru *oriental, grecesc, identic cu ritul bisericii ortodoxe*, este prea firesc, că ori ce episcop maghiar, romano-catolic a văzut, vede și, în vecii vecilor, va vedea „schizmatici” în credințioșii bisericii greco-catolice, și astfel și în Arhieriei acestei bisericii.

Episcopatul romano-catolic împiedică dezvoltarea „schizmaticii” bisericii greco-catolice, cu fanatism.

El a intrigat la Roma în mod nevrednic, clandestin și perfid în contra intereselor vitale ale bisericii române unite. El a denunțat cu calomniile netrebnice pe capii bisericii noastre. El a împiedecat crearea de seminarii românești pe seama teologilor noștri, silind clerul nostru tinăr să-și facă educația între lupii seminarilor romano-catolice. El a aprobat sistemul draconic, cu care au fost persecutați teologii noștri români din seminarul unguresc dela Oradea-Mare.

Și tot lui, episcopatului romano-catolic, avem să li mulțumim, că prin uneltiri meschine a pus la cale în Roma, lovitură de moarte, îndreptată contra existenței bisericii noastre unite: acordarea în princi-

piu a instituirii diecesei greco-catolice maghiare.

Să ne imaginăm, pentru un moment, tabloul conferinței episcopatului romano-catolic, care va avea loc în 25 l. c. În fruntea mesei verzi șade renegatul slovac Vaszary, ajuns, prin servicii de slavofonism, făcute „ideii de stat național maghiar”, primul dignitar al bisericii romano-catolice din Ungaria. Csernoh, Slovacul, care numai în taină a cutezat să-și compătimizească neamul asupra șade alături. Vai, cât a trebuit să mințescă, câtă prefăcătorie fariseică a trebuit să debiteze nemernicul de el, renegându-și frații, pe cari totuși îi iubește; câtă umilire a fost silit să sufere, până ce — servind și el șovinismul maghiar — a putut parveni să stăpânească arhidiecesa de Calocia. Conții Széchenyi și Zichy stau alături cu fii țaranilor Slovaci Vaszary și Csernoh. Prin demonstrarea umilinței creștinești își maschează îngâmfairea de magnați față de colegii de origine modestă, dar de rang mai înalt.

Și Prohaszka, alt Slovac renegat, sofisticat apostol al determinismului materialistic tras pe calapodul ideologiei dogmatice, șovinistul maghiar, scutit de reputația unui șovinist mulțumită paravanului ideilor „umanitare”, pe cari le profesează, și el s-a așezat la masa verde.

Nu va lipsi dela conferință, de sigur, nici contele Mailath, cel ce usurpează pomposul titlu de „Metropolit al Ardealului”. Ce îndârjit șovinist maghiar este acest vlăstar al Mailateștilor din țara Făgărașului. Cu ce energie neîmpăcată știe el să se lupte pentru maghiarizare, ascunzându-și adevăratul ideal în dosul lozincii: ecclisia militans. O, câtă ură în contra Românilor ascunde fața lui dresată să îmbrace expresiunea smereniei și vocea lui dedată să tremure blând — când trebuie. Oficerul de husari de odinioară ar voi de când a ajuns „Metropolitul Ardealului” să încalce și să stăpânească pe „Valahii schizmatici” uniți și neuniți.

Și episcopul titular de Tinin, renegatul slovac Lányi, participă la conferință. Mai demult era omul cam suspect, cam primejdios, ca concurent la mitre vacante, legate de venituri de sute de mii.

A fost dascălul de limba maghiară al Clironomului Francisc Ferdinand. Sătul de a fi vecinic dat de-o parte ca nevrednic de încrederea „patrioților” și preterat de câte ori se ivea perspectiva senină a unei Vlădicii grase, numai pentru că trecea de *schwarzgelb*, de „antipatriotic” în urma reputației, că Moștenitorul tronului îl distinge cu bunăvoința sa, Lányi s-a folosit de ocazie și dând afară din seminarul pus sub conducerea sa pe cei 16 teologi români, s-a „rehabilitat”, a ajuns „patriot” ireproșabil. Acuma șade la masa verde „patriot” între „patrioți” și visează cum va putea ajunge pe pielea noastră episcop,

poate și primat. Omul e tânăr și — acuma nu mai are trebuință de protecția Clironomului. S-a învrednicit de un protector mai puternic: M. S. șovinismul maghiar. Și mai sunt ei mulți de față, membrii episcopatului catolic maghiar. Fiecare seamănă cu unul ori cu altul dintre tipurile descrise mai sus.

Toți sunt mânați în acțiunile lor, „creștinești”, ori de șovinism sincer, ori de răvna de-a parveni, de-a stăpâni, de-a părea „patrioți”, făcând pe șovinisti.

Toți sunt încălziți de idealul ca să maghiarizeze Ungaria, prin catolicism. Maghiarizându-i pe Români, aceștia vor părăsi ritul „schizmatic”, vor deveni catolici veritabili. Astfel strivindu-i pe uniții români, va fi strivită însăși „schizma”. Da, a fi șovinist maghiar, înseamnă pentru ei a fi adevărat romano-catolic.

Și iată că în societatea aceasta de lupi șoviniști, îmbrăcați în pielea de oaie a catolicismului, colo, departe de fruntea mesei, între *minorum gentium* șade, modest, un singur vlădică român. El este numai un „schizmatic”, un *semi-catolic de rit grecesc*, dușman de moarte al bisericii catolice maghiare. Este numai un unit cu Roma, dar sufletul și inima lui sunt tot pe atât de „schizmatici” și de valahe ca și sufletul și inima Valahilor ne-uniti cu Roma.

Afurișii aceștia de Valahi uniți!

„Mai întâi ne-am născut Români și numai apoi am fost boțeați la uniți”, este și astăzi dogma lor supremă. De două sute de ani uniți cu Roma, ei și astăzi țin mai mult la limba lor românească și la ritul lor „schizmatic”, decât la catolicism. Ei văd numai un pact încheiat între Români și între Roma, în actul sfintei uniri. Din toate faptele lor răsună neîncrederea în contra catolicilor maghiari, scepticismul și schizmaticismul înădușit de minte, dar viu în instinctul lor de conservare. Neîncrederea, scepticismul și duhul schizmatic, care l-a făcut pe Athanasie să scrie pe actul unirei, înainte de a-l iscali: „*Si dacă ne-or hălăbătuți în vechile noastre așezăminte, pecețile și iscăliturile noastre să nu aibă nici o tărnie*”, trăește și astăzi în Români uniți. E viu acest duh răsvrățitor, moștenit din tată în fiu, din generație în generație.

Așa să gândește Vaszary, ori contele Szechenyi, ori Lányi, și toți ceilalți episcopi catolici veritabili și maghiari și mai veritabili, văzându-l între ei pe „oláh popa”. Acesta șade ca pe ace. Simțește preterarea mărginașă cu disprețul și cu boicotul. Simțește că nu se poate altcum. Căci acel „oláh popa” este episcopul Dr. Radu, care în mod sacrileg și trădător a cutezat să alerge la Roma, agitând în contra înființării diecezei gr. cat. maghiare!

El a venit singur și la conferința episcopatului catolic maghiar, ca reprezentant al corului episcopesc român, unit. Metropolitul Mihali, bolnăvicios cum este, nu poate călători. Și — fără îndoială!

— mai are și alte motive de-a sta acasă.

I. P. S. Sa e din seminoția oamenilor lui Dragoș Vodă. Neamul lui însă nu a trecut în Moldova. A rămas acasă, în Maramurăș. Și veacuri de-a rândul a stat în fruntea popoului român din Maramurăș, conducându-l în lupta de apărare a moșiei limbei și credinței strămoșești.

Luptatu-s-a cu Rușii, stărpit-a Țării și suferit-a martiriu pentru — libertatea maghiară. Da și tatăl Metropolitului Victor, a suferit, ca tovarăș de luptă al lui Kossuth, robie grea în Kufstein.

Ca mulți Români, astfel și Maramurașeni, și între ei fruntașii între fruntași Mihali, s-a însuflețit pentru libertățile constituționale ale Ungariei. Același lucru ca și când astăzi unii Români se însuflețesc pentru „democratizarea” Ungariei. Iar fiul? Ce decepție amară trebuie să-i stăie sufletul văzând că libertatea unguerească, din care nădăjduise părintele său că va rezulta și libertatea românească, tinde astăzi să-i nimicească biserica și neamul. Neamțul ne-a înșelat, Ungurul ne-a înșelat, acuma ne înșală și Roma, adevărurile acestea dureroase vor fi tremurând prin gândul Arhierelui Dr. Mihali, când — rămâne la Blaj.

Iar episcopul Vasile al Gherlei? E absent, e bolnav și el. Dar și de-ar fi sănătos... Ce să caute la Pesta? Firea lui drăgălașă nu se potrivește cu firea perfizilor colegi de rit apusean. Zămbetul lui de Democritos i-ar dispărea de pe buze și, văzând răutatea colegilor maghiari, dornici de-a răstigni biserica română unită, ar isbucni poate în plâns acest bărbat de minte ageră și de sentimente nobile.

Străbunul lui, protopopul din țara Chioarului, când a trecut, la Unire în fruntea nobililor din Răstoci, asuprași de magnații maghiari feudali, în mod insuportabil, deodată cu Athanasie, altă soarte a crezut să lase moștenire urmașilor săi. „Iusii deșarte”, va fi gândind Vlădicul Dr. Hossu, „dar noi să ne luptăm până la ultima răsufiere”. Și — rămâne acasă. Ce să caute dânsul acolo unde nici mîntea diplomatică, nici energia perseverentă nu pot duce la rezultat.

Și astfel Episcopul Orășii, precum singur a alergat la Roma, stă singur și între colegii săi maghiari, la masa verde presidată de Vaszary. Când poporul iobag din Ufalău a trecut la sfânta Unire, Răduleștii harnici, cinstiți, deștepti și sprinteni, ca cei dintău fruntași din sat, au trecut și ei, în nădejdea, că aparținând unei „recepta religio”, se vor putea bucura și descendenții lor de aceleași libertăți ca Sașii, Ungurii și Săcuii din țara Ardealului. Dar s-au stăns dela Unire încoace vre-o 7—8 generații, până ce fiul birăului din Ufalău a ajuns Vlădică. Și acuma stă, pentru a suta oară, față în față, strănepotul de țărani, rămas român, mulțumită perseverenței dârze a străbunilor săi, stă față în față cu descendenții asupritorilor de veacuri Széchenyi, Zichy, Mailath. Și se pregătește să dea

lupta cu ei și cu sateliții lor renegeții coborători din familii slovacesti iobage, Csernoh, Prohaszka și Lányi. Românul mai nobil decât colegii săi conți, prin lumina minții și prin dorul de luptă pentru libertatea neamului său. Slavii mai sclavi decât iobagii căci ei și-au vândut neamul și sufletul pentru o mitră de Vlădică. Toată energia ferecată în sufletul strămoșilor nedreptățiți, toată răvna de luptă înădușită în inimile generațiilor cari s-au stăns fără a-și fi putut potoli setea de libertate, se descătușează și țâșnește acuma din firea războinică, plină de forțe vi-guroase a Episcopului Radu acolo, în fața conferinței. În vinele lui nu curge zăr ci sângele fierbinte al străbunilor schingiuiți prin veacuri. Încalzit de conștiința, că el singur are să aperse drepturile neamului și bisericii sale, el ia cuvântul și vocea sa sonoră, privirea sa scânteietoare dau cuvintelor lui tăria unei revelații profetice.

Ce folos? Glasul Arhierelui român răsună în pustiu, Vaszary se face, că dormitează, Zichy se arată plictisit, Prohaszka și Lányi își permit câte-o întrerupere. Vărody și Csernoh ascultă singuri, din complezanță până la un timp, apoi — fac și ei gesturi de desaprobare.

Astfel se desprinde înaintea ochilor sufletești ai ori-cărui cunoscător a situației, pe care o au Vlădicii români uniți, în sânul episcopatului romano-catolic maghiar, tabloul conferinței convocate de primatele Vaszary pe 25 l. c. la Budapesta.

Acest tablou ilustrează fidel raportul adevărat dintre biserica maghiară romano-catolică și dintre biserica română greco-catolică.

Dacă stările sunt așa precum le-am descris, și durere, în realitate ele sunt și mai triste, atunci nu pricepem ce rost ar putea avea participarea episcopatului nostru român unit la acea conferință fie participarea corporativă, fie prin delegarea unui reprezentant.

Absențarea corporativă a episcopatului român unit însă motivată prin un memorandum bine chibzuit, adresat atât primatului cât și Curiei Papale ar avea de sigur o importanță epocală.

Biserica noastră română unită e neatârătoare de biserica maghiară romano-catolică.

Este timpul suprem ca după 200 de ani aceasta independență să fie validată și demonstrată pe baza unei hotărâri solemne a sinodului provincial al provinciei noastre bisericești greco-catolice.

Acest răspuns sunt datori să-l deie Arhieriei români uniți Vaticanului și episcopatului romano-catolic, pentru disprețul și dușmănia ce ni-au dovedit o hotărând instituirea diecesei greco-catolice maghiare.

Se poate, că vom avea unele pierderi materiale, deși drepturi câștigate nu se pierd, dacă sunt susținute cu pricepere și cu bărbăție.

Se poate, că la Roma va produce consternare neobicinuită ener-

gie și afirmare demnă a corului nostru episcopesc. Prea s'au obișnuit să ne vadă înghițind cu umilință slugarnică toate înjosirile.

De pierdut nu putem pierde însă nimica. Dar în schimb, cu siguranță, vom dobândi bunuri spirituale nestimate: *emanciparea noastră de tutela ilegală și insolentă a Strigoniului maghiar și adevărata libertate pe seama bisericii noastre*. Numai astfel ne vom putea scuti și de iminenta contopire în autonomia catolică! Pricepem ca Papa dela Roma să fie capul suprem al bisericii unite. Nu ne putem însă împăca cu gândul, ca episcopii noștri, participând la conferențele Episcopatului catolic maghiar, să recunoască, prin însuși faptul participării, supremația primatului maghiar. Diplomătenia singură vedem ce rezultate negative dă.

E timpul suprem ca Arhieriei noastre români uniți să deie acțiunilor lor diplomatice tărie prin acte, cari dovedesc curaj și forță intransigentă de voință. Suntem convinși, că I. P. S. Lor, în timpurile istorice, prin cari trecem, vor ști să fie la înălțimea misiunii lor mari. Dumnezeu să le ajute să desrobească biserica unită!

Camera. Obstrucția tehnică s'a continuat și în ședința de Sâmbătă. Proiectele militare n'au ajuns la ordinea zilei. Opoziția a provocat o lungă discuție asupra verificării procesului verbal. S'au ținut și unele conflicte și în decursul discuției s'a cerut ședință secretă. La finea ședinței s'au făcut două interpelații. Polonyi a interpellat în chestia absolutismului croat, Eitner în chestia alegerii din Comorn.

Atitudinea opoziției provoacă tot mai multă amărăciune în stăutul partidului muncii. Se zice însă, că guvernul e decis a face un pas hotărâtor contra obstrucției. În săptămâna aceasta partidul muncii va pași agresiv contra Iusthiștilor. Tactica mai detaliată a acestei pașiri este necunoscută.

Episcopia gr. cat. maghiară fapt implinit. Cu privire la știrile lansate de ziarele maghiare, că vaticanul a aderat în principiu la proiectul guvernului maghiar în chestia înființării episcopiei gr. cat. maghiare, «Unirea» publică următoarele:

Memorandul episcopatului nostru către Scaunul apostolic în chestia episcopiei maghiare a rămas în parte fără efect. Papa Piu al X-lea a aprobat proiectul guvernului maghiar de a înființa numita episcopie. După informațiile foilor maghiare la noua episcopie se vor alătura 41 parohii din dieceza Orăzii mari (proiectate 52), 4 din dieceza Gherlei (proiectate 7), iar înființarea contemplativă vicariat al Săcuimeii a rămas ballă. Din arhiepiscopie nu se ta nici o parohie pentru noua episcopie.

O demonstrație anti-maghiară au aranjat Sâmbătă studenții croaiți și sârbi în Viena, protestând în contra suspendării constituției croate și îmbrăbătând la luptă pe frații lor din Croația. Din cauza agitației extreme, ce-a domnit în decursul ședinței, poliția a dizolvat adunarea. Studențimea a manifestat apoi pe străzile Vienei între strigăte de «Jos Hedervary și Cuvaj!» Poliția a arestat 8 demonstraționiști.

Dela ordinea zilei.

— *Italianii despre cultura română.*
— *Honvezimea în serviciul maghiarizării.* —

La Roma s'a tipărit o splendidă și elegantă publicație festivă cu privire la jubileul Universității din Iași, sub titlul «Echi e riflessi dela coltura latina il grande giubileo universitario di Iassi».

Publicația editată de «Institutul de științe, literă și artă», și întocmită de d-l *Benedetto de Luca*, neobositul publicist filo-român cuprinde câteva articole și poezii datorite unor distinși scriitori italieni, precum și o cronică entusiastă a serbărilor culturale dela Iași. D-l *Guido Baccelli*, cunoscutul bărbat de stat și savant al Italiei, a pus în fruntea publicației următoarea dedicație latinească: «Universitati studiorum Iasicae—Roma mater—ut floreat in dies, extento aevo, feliciter ex imo corde omninatur».

Dăm aci și numele celorlalți colaboratori ai publicației: *Giula C. Boscarini*, «Apoteoze de popoare și regi»; *T. Cannizzaro*, «Deșteptarea universitară a României»; contele de *Gubernatis*, «Un mare focar de cultură»; poetul *Giovanni Vaccari*, «Imnul României»; *Benedetto de Luca*, «Sărbătoarea luminii și Lucașărul», orașul Iași, Universitatea ieșană, Iubileul, Prințul Carol, «Cuvântul Regelii, Discursurile regale, Cuvântul primarului, ministrului de instrucție, rectorului Universității, delegatului Italiei»; «Dreptul roman în România» de d-l C. Dișescu, Anuarul general al Universității ieșene etc.

Românii sunt recunoscători fraților italieni pentru această nouă și frumoasă mărturisire a sentimentelor de fraternitate. Aceleași sunt și vor rămănea și sentimentele de iubire și admirație ale poporului românesc pentru Italia și poporul italian.

Un ziarist din Salonta-mare a avut o convorbire cu Harmathy Dezső, consilier în ministerul de honvezime. Era vorba de honvezimea ce va fi garnizonată în Salonta. Harmathy a făcut următoarele declarații importante:

— În adevăr se proiectează a se trimite în Salonta honvezime. Ministrul Hazay consideră acest lucru de importanță mare — *din punct de vedere național. Nu este necesitate strategică, ca în Salonta să fie miliție, ci aceasta e necesar exclusiv din punctul de vedere al maghiarizării.* În Salonta ar fi să se trimită feciori români din honvezime, ca stând acolo, între Ma-

ghiari, să se maghiarizeze. E natural — a zis mai departe Harmathy — că *aceasta muncă maghiarizătoare nu se mărginește la Salonta și nu se va estinde numai asupra feciorilor români, ci asupra tuturor naționalităților.* Cu privire la aceasta se pregătește un proiect în minister, pentru dislocarea soldaților naționaliști în orașe maghiare.

Va să zică încă armata în serviciul maghiarizării, ceea-ce se știa, dar acum e mărturisită din parte competentă. Comentariu este de prisos!

Sinodul arhiepiscopal.

— Raport special. —

Sibiuu 1/14 April 1912.

Astăzi s'a deschis sesiunea ordinată a Sinodului arhiepiscopal, oficiindu-se mai întâi serviciul divin în frumoasa catedrală, cu chemarea Duhului sfânt, prin însuși Excelența Sa d-nul Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu* asistat de Prea Cuvioșii lor Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, protosinelul Dr. Eusebiu Roșca, protopreterii: D. Moldovan, G. Medeanu, L. Triteanu, prof. Dr. A. Crăciunescu și de diaconii D. Câmpănu și Dr. V. Stan.

După serviciul divin, o delegațiune compusă din deputații Dr. V. Saftiu, Dr. N. Vecerde și Iosif Popescu a invitat pe Excelența Sa Domnul arhiepiscop și mitropolit *Ioan Mețianu* la ședința de deschidere a Sinodului arhiepiscopal, ținută în catedrală.

Ocupând scaunul prezidial la masa așezată înaintea sfântului altar, Excelența Sa deschide sesiunea sinodului prin vorbirea, ce o publicăm la alt loc.

Vorbirea Excelenței Sale a fost ascultată cu încordată atențiune de deputații sinodali și de publicul asistent, carele la finea vorbirii a erupt în sgomotoase de «Să trăiască!»

Excelența Sa numește de notari provizori pe Domnii: Mateiu Voileanu și Lazar Triteanu din cler, iar dintre mireni pe: Dr. G. Proca, Dr. I. Popp, Dr. F. Roșca și E. Teodoran.

La apelul nominal s'a constatat prezența a 46 de deputați, și astfel prezidiul enunță, că Sinodul e în drept a se constitui, după ce sunt prezenți deputați în număr recerut de Statutul Organic.

Sinodul se împarte acum în patru secțiuni, pentru a face verificările, iar Excelența Sa enunță, că pentru ședința aceasta e exhauriat materialul de lucru, deci convoacă ședința a doua pe Luni la orele 11. dimineața în sala festivă a Asociațiunii și închide ședința la orele 12 din zi.

După ședința deputații s'au prezentat în corpore la Excelența Sa. părintele arhiepiscop *Ioan Mețianu*, unde prin rostul arhimandritului Dr. Ilarion Pușcariu, apreciind în termeni frumoși activitatea neobosită a Excelenței Sale, i-au urat dela Dumnezeu încă mulți ani, ca cu același zel și tact să poată conduce naia bisericii noastre. Excelența Sa a răspuns prin o cuvântare mai lungă plină de sfaturi și îndemnuri înțelepte părintești,

Deputații s'au dus apoi la Preacuvioșia Sa, Părintele arhimandrit, vicar arhiepiscopal Dr. Ilarion Pușcariu, pentru a-i aduce urări de bine. Aici oratorul a fost deputatul Dr. Vasile Saftiu. Preacuvioșia Sa a răspuns călduros pentru distingerea și semnele de iubire.

Raportorul.

De la sinodul arhiepiscopal.

Vorbirea de deschidere a Inalt-preașfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu.

Cristos a înviat! Domnilor deputați!

Învrednicindu-mă bunul Dumnezeu, și la etatea mea înaintată, a Vă vedea întruniți în acest sinod arhiepiscopal, pentru împreună lucrare, la opul cel mare al viitorului nostru, mă bucur foarte, Domnilor, că clerul și poporul nostru pe D-Voastră v'a distins cu încrederea, pentru acest nou period sinodal: deci salutându-vă cordial, rog cerul, să ne lumineze și să ne ajute a lucra în dragoste, numai cele bune și folositoare bisericii, neamului și patriei noastre.

Aveți o măreață și frumoasă chemare Dlor, chemarea de a promova cultura religioasă morală, nu a unui individ, ori a unei familii, ci a numărului nostru popor, pentru a-l apropia tot mai mult de desăvârșire, sau perfecțiune, după zisa sfintei Evanghelii: «fiți desăvârșiți precum este și Tatăl vostru cel din ceruri», și prin aceasta de binele vremelnic și de fericirea cea vecinică, scopni suprem al omului.

După ce însă și poporul nostru să poate avânta la acea cultură numai prin biserica noastră străbună și națională, întemeiată de Domnul și Mântuitorul nostru Ius Cristos, și peatra cea necălită a credinții în Dumnezeu: este neapărat de lipsă Dlor, ca apreiind acea mare putere și acel mare dar al bisericii noastre străbune, să lucrăm toți, din toate puterile noastre, nu numai la întărirea ei, ci și la convingerea tuturor alor noștri, că numai prin biserica putem ajunge și noi binele și fericirea după care însetăm, că numai biserica este mântuitoarea noastră.

Sa stăruim și D-Voastră, Domnilor, a convinge pe clerul și poporul nostru, că numai biserica străbună este, pentru noi, acel sâmbet sfânt, care ne păstrează, cu mare pietate, cele mai prețioase te-saure părintești, legea, limba și datinele strămoșești; că numai ea ne ține întruniți în sfânta legătură a credinții, și ne stimulează într-o împreună lucrare, la ajungerea mărețului scop, ce ni l-a destinat și nouă bunul Dumnezeu.

Pentru a înțelege și mai bine marea însemnătate ce o are biserica noastră națională pentru noi, ajunge să ne închipuim, ce s'ar fi ales, și ce s'ar alege de noi, dacă n'am avea nici biserica, și dacă n'am ținea cu toată tăria la ea?

Din acestea convingându-ne de ajuns, că numai biserica, cu sfânta ei credință, ne susține și ne înclagă într-o societate lucrătoare, la binele și fericirea noastră: avem nu numai sfântă datorință, dar și cel mai mare interes a întări pe toți ai noștri în aceeași convingere, că numai biserica noastră străbună este fericitoarea și mântuitoarea noastră.

Pentru întărirea acestei convingeri, în toți ai noștri, nu e de ajuns a lucra numai aici, în sinod; nu este de ajuns a aduce aici concluzie, normative, sau regulamente, ori cât de bune; ci mai este neapărat de lipsă să v'a co-

borăți și jos la popor, Domnilor, să cercetați dispoziția lui suflătoare, pentruca să v'a informați, din propria intuițiune, dacă are și el aceeași firmă convingere, că numai prin biserica străbună s'a poate desvolta și cultiva în spirit religios, și că numai prin asemenea desvoltare și cultivare s'a poate susținea și mântui. Și apoi să-l întăriți și D-Voastră tot mai mult în acea convingere, spunându-i, că fără de aceasta nu ne vom putea mântui, ci vom merge din rău în mai rău.

Să v'a informați d-lor, dacă clerul și poporul ține cu aceeași tărie la biserica străbună și la flica ei, școala confesională, apoi la datinele religioase, precum țineau la toate acestea fericirii noștri străbuni și dacă clerul și poporul au convingerea, că noi și acum, ca și în vechime, numai prin biserica ne putem mântui, și dacă inspirați de asemenea convingere și lucră la întărirea ei?

Să v'a informați d-lor, dacă preoții și învățătorii noștri își știu însuși acea sfântă vocațiune ce o aveau înaintașii lor, deși cu mai modeste pregătiri, și dacă arată acea vocațiune și prin fapte, și anume: prin regulata cercetare a bisericii; prin stăruința de a se procura mijloacele necesare la susținerea bisericii și a școlii; prin înființarea de fonduri și însoțiri de binefacere în parohiile lor; prin sfaturi și îndemnuri bune către popor și în cele culturale, sociale și economice, și alte asemenea, precum fac acestea și preoții și învățătorii altor confesiuni; iar de cumva ați observa lipsa acestora, ori alte asemenea scăderi, să recomandați celor chemați delăturarea lor; căci numai urmând așa v'ați justifica încrederea clerului și poporului, cari v'au distins cu alegerea în acest sinod, și tot numai urmând așa v'ați arăta, și prin fapte, că purtați la inimă viitorul lor.

Știut fiind d-lor, că și noi, ca și toate popoarele cu aspirațiuni de viitor tot mai bun, numai prin însușirea culturii religioase morale cerute de spiritul timpului ne vom putea avânta la o soartă tot mai bună, și că pentru însușirea acelei culturi suntem avizați mai ales la terenul nostru bisericesc: dacă nu vom folosi bine și înțelepțeste acel teren, atunci nu numai, că nu vom ajunge o soartă mai bună, precum dorim, ci încă ni-am mai strage și o mare și grea răspundere, înaintea lui Dumnezeu și a posterității.

Deci pentru a ajunge la o soartă tot mai bună, și apoi a ne mai achita și de asemenea răspundere, nu ne rămăne, decât să stăruim din toate puterile la luminarea și cultivarea poporului nostru, biserica cea vie a Domnului, și la întărirea lui în sfânta credință strămoșească, căci numai așa vom putea împărșia și norii cei grei, ce planează și asupra bisericii noastre.

Din acestea învederând D-lor, că viitorul nostru și al alor noștri depinde mult și dela conlucrarea noastră este nu numai o mare datorință, dar și cel mai mare interes al nostru a face aceasta, constatat fiind, că precum soarta poporului e condiționată de înalțarea lui în cultură religioasă morală, tot asemenea și soarta noastră a intelectualilor este strâns legată de soarta poporului.

Dar fiindcă și la asemenea lucrări pe lângă stăruințele noastre, să mai cere și ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, pe carele eu, implorându-l și din acest loc, declar sesiunea sinodului nostru arhiepiscopal ordinar pentru anul 1912 de deschisă.

Scrisoare din București.

— După sărbători. — *Expoziția de pictură C. Pascali. — Știri. —*

30 Martie st. v. 1912.

Au trecut și sărbătorile Paștilor! Au trecut frumoasele sări, cari dădeau prilejul aducerii aminte a suferințelor Mântuitorului lumii. Bisericile chemau pe credincioși, și cele mai mari păreau neîncăpătoare pentru marea număr de creștini ce veneau să asculte serviciul divin. Ce trist sunau până în Sâmbăta Invierii clopotele nenumăratele lăcașuri de credință, și ce bucurie împărtășiau sunetele de aramă când vesteau învierea Domnului! Și în sunetele nesfârșite ale clopotelor, în cele 101 bubuituri, preoții vesteau învierea.

Adunați în jurul mesei din curtea bisericii, cu lumânări aprinse în mână, credincioșii slăviau încă odată pe cel trimes de Tatăl din Cer.

Și după ce au luat «Paste», s'au răspândit fiecare pela casele lor, unde — după vechiul obicei — au ciocnit ouă roșii.

Cele trei zile, cari au urmat, au fost pentru odihna trup-ască și suflătoare. Pretutindeni auzial «Christos a

înviat!» — după care urmă răspunsul: «Adevărat a înviat!»

Teatrele, ca de obicei, au fost pline de spectatori, în timp ce cealaltă parte din lume se îndrepta spre «Sosea», locul de plimbare cel mai plăcut al Bucureștenilor. Aci era ca o mare de oameni. A fost și timp frumos, așa că n'au fost împedecati de nimic.

**

În sala Exarhu, dela Atheneu, pictorul C. Pascali expune o interesantă «expoziție retrospectivă». După cum și D-sa spune, a făcut aceasta «fiind îndemnat de mai mulți prieteni» ca «să reprezinte în limitele posibilității o muncă de 25 ani.»

Astfel începe a ne expune din 1887-88, două splendide lucrări «*Bătrân suferind*», care e în posesia Pinacotecei din București, și «*Studiu de nud*» în posesia pinacotecei din Iași, «*Cap de evreu*» (1892), «*Iov*» (1899), «*Pe gânduri*» (1897), un splendid tablou «*In repaos*» (1910), una din cele mai noi «*Măncarea moșului*» (1911-12), cumpărată de ministerul de culte și instrucțiune publică, «*La legat ceapă*» (1911-12).

Expune apoi un foarte mare număr de portrete, prin cari ne arată că e un puternic portretist. Avem astfel portretele M. S. Regelui (1898) d-lor

Alex. Marghiloman (1912), care pare a fi cel mai bun, C. C. Arion (1909), G. Danielopol (1898), D. Hagi-Tudorachi (1912), precum și a Doamnelor Sipsom (1905), Mandrea (1895), Gen. Candiano (1888), Gen. Costeacu (1899).

Ne dă apoi portretul fostului Mitropolit al Moldovei Partenie (1907) și Evangelistul Marcu (1905-1907) pictat în Catedrala Sf. Treime din Corabia, pe care a pictat-o în întregime.

Prin aceasta expoziție d. C. Pascali, ne-a arătat marea talent al D-sale, și să avem în vedere numărul restrâns de pânze, pe care le-a putut aduna, căci cele mai multe au fost vândute.

Trebuie să-l fim totuși recunoscători.

**

«*Les annales politiques et litteraires*», sacrifică o parte din numărul său României. Găsim acolo răspunsul poetului Richepin la un banchet dat în onoarea sa, o poezie dedicată României de cunoscutul poet francez Mistral, D-ra E. Văcărescu ne spune cum a scris poemul operii «*Cobzarul*» ce s'a cântat cu mult succes la Paris, se dă un fragment din partitură, fotografiile personajilor, o traducere a poeziei: «*Nuni, mani pușor*» de Carmen Sylva, etc.

Dl St. Ilie Vasilescu (Stilvas) strânge într'un frumos volum o parte din anecdotele culese de D-sa. Sunt lucruri foarte frumoase, și sperăm că vor fi bine primite de publicul cetitor.

Soc. scriitorilor români ne-a dat mult așteptatul almanah. Găsim acolo colaborarea membrilor acestei societăți, și... fotografiile lor. De sigur că multe din colaborări puteau să lipsească, ceace credem că de viitor se va avea în vedere.

Simboliștii noștri au scos o nouă revistă «*Insula*». În primul număr, în articolul prim găsim următoarele rânduri: «*Insulă stranie & enigmatică pe oceanul mort & cotidian al realității*» etc. și în loc de coniecția și găsim curiosul semn & care știm că se pune numai pe firme, când e vorba de Comp. Dar poate că «*Insularii*» (după cum se intitulează ei) au deschis o prăvălie, și au deschis-o & (comp-nie). Ce va ieși și de-aci vom vedea.

Ne aduce aminte de acea «*Revista clasică*» apărută în 1910, și care în articolul «*Spre a se ști*» scria cu propria ortografie: «*Revista clasică*» pune temeiul acestui început. Ea apare ca să fie o protestațiune încontra stricărei limbii, în contra ortografiei de ignoranți a corpului academic, în contra, în sfârșit, a stupidizării biete națiuni ro-

mâne, schimbată de-o camdă în *nem* pentru a fi redusă mai târziu la *țurcă*. Această publicațiune își propune se dea la lumină tot ce merită numele de *clasic* în literatura noastră, și, de-o camdată începe cu tipărirea scrierilor celui mai mare literat, prozator, poet și om de știință român. Cine nu l'a citit, cine nu' știe viața, va afla în «*Revista clasică*» tot ce'l privește, iar opera sa, cea pe care densul a ales-o pentru a întocmi o edițiune definitivă, va apărea în cadrul organului în toată strălucirea ei. Poetul, prozatorul, autorul de teatru, filosoful, omul de știință, economistul social, omul politic, se vor succeda pe rând.

Și cuvinte scrise în felul următor, *șilei, dăr (dar), erba (iarba), idyla, însuffleți, mesip (nisip), sufflet, instella-rei (lumină-rei), triumful (triumf), nimită (nimicită)* etc. etc.

Regretăm un singur lucru: că din această valoroasă publicațiune n'am putut găsi decât un singur număr. Nu știu dacă au apărut mai multe. Ar fi fost o bună dovadă de ceace vrea să facă în literatura românească «*noul curent*».

Titu Șerban.

La centenarul răpirii Basarabiei.

— O intrunire la Iași.—Un document.—Rușii voitori de bine.—

Vineri, în 12 Aprilie n. c. a avut loc în aula universității din Iași o întrunire convocată de comitetul instituit cu privire la serbările centenarului răpirii Easrabiei.

La întrunire d-l profesor Xenopol a ținut o conferință, vorbind despre actul răpirii, fiind de părere, ca o contra serbare să aibă loc în România numai în cazul când în Basarabia vor avea loc serbări pentru glorificarea anexării.

D-l A. C. Cuza e de părere, că serbarea în România să aibă loc în ori ce caz. Este apoi în contra părerii emise de d-l profesor N. Iorga relativ la o subscripție publică pentru adunarea unui fond, care să servească la clădirea unui cămin studentesc în Iași, pentru studenții basarabeni.

D-l Cuza spune că studenții basarabeni vin la Iași cu idei anarhiste și a le da gândurile acestora, ar însemna să înființăm în Iași un centru anarhist.

D-sa este de părere să se creeze un fond cultural basarabean, care să fie administrat de Liga culturală secția Iași.

Cel din urmă a vorbit d-l profesor C. Stere, care e de părere ca să nu se ia nici o hotărâre definitivă, rămânând în cursul săptămânii viitoare să se țină o nouă întrunire.

Din prilejul centenarului apropiat »Seara« reproduce un document, pentru a proba cum s'au purtat de mișelele Rușii față de Români și cum nu și-au respectat angajamentele luate.

Pentru aceasta — zice »Seara« — este suficient să reproducem întocma textul românesc al proclamației Marelui Duce Nicolae, dată în ziua de 12 Aprilie 1877 în Kisinău, către toți Români și împărțită în toate comunele și orașele din Basarabia, pe unde aveau să treacă oștile rusești.

Proclamațiunea era tipărită pe două coloane în limba rusă și română iar exemplarul ce-l posedăm este unul din cele ce au fost răspândite pe străzile orașului Ismail.

Iată textul documentului copiat întocmai:

Locuitori români!

Prin porunca Maiestatei Sale, împăratului a toată Rossiei, armata sa ce sub a Me comandă e însărcinată a combate în contra Turciei, întră astăzi în țara Voastră, care, nu pentru întâia dată, o întâmpinați cu bucurie, oștirile rusești.

Vestindu-vă aceasta, vă declar, că venim la voi, ca vechi prietini și voitori de bine. Nădăjdindu-se a găsi la voi, aceeași sufletească primire, care au arătat străbunii voștri, oștirilor noastre în trecutele reșebele ce le-am avut cu turcii. Din partea Me, conformându-mă poruncilor împărăteștii Sale Mărire, prea înaltul Meu Frate, socotu de a Mă datorie, a face cunoscutu vouă Românilor, că trecerea oștirilor noastre prin Țara aceasta, unde vor sta numai vremelnicu, — nu trebuie nici de cum să vă tulbure, — guvernulu Vostru fiindu consideratu de Noi, ca unu Guvernu Amic.

Vă invit, dar prin aceasta, a urma în pace, în delectnicirile Voastre și a ușura armatei, chipulu de a satisface nevoile și trebuințele sale. Totu odată am luat toate măsurile pentru ca ori ce s'aru da armatei, să fie plătitu fără întârziere și de întregulu, de către Casieria Militară.

Vă este cunoscutu, că armata maiestății Sale, se vestește prin puternica sa disciplină. Suntu încredințatu că Ea își va păzi cinstea în mijlocul Vostru. Oștirile noastre nu vă voru turbura liniștea, ci voru respecta legile, persoanele și averele paicnicilor cetățeni.

Români!

Strămoșii noștri și-au vărsatu sângele pentru libertatea voastră. Mă socot în dreptu a vă cere concursulu, pentru armata, care trece prin țara aceasta, spre a da mână de ajutoru chinuților creștini de peste Dunăre a cărora nenorocire a atrasu, nu numai

compătămirea Rossiei, ci chiar a Europei întregi.

Nicolai

Chișinău, Aprilie în 12 zile auulu 1887

La această proclamație »Seara« adaugă:

Acestea sunt cuvintele de înbărbătare și de asigurare ce ne-au fost adresate în numele împăratului la 1877. Ceea ce a urmat după aceasta se știe, astfel că nu avem nevoie nici de explicații și nici de comentarii.

Trebuie să adăogăm numai, că și la 1806, rușii intraseră în Țările Române tot »ca vechi prietini și voitori de bine« și tot cu gândul să stea vremelnic. ceea ce nu i-au împedecat însă ca la 1812 să anexeze întreaga Basarabia.

ȘTIRI.

— 2 Aprilie 1912.

Atragem deosebita atențiune a cetitorilor noștri asupra importanțului articol din fruntea numărului de astăzi, scris de unul din cei mai valoroși fii ai neamului și bisericii noastre gr. cat.

Festivitățile societății »Petru Maior«. Comitetul aranjator al festivităților jubilar din Budapesta roagă cu toată stima onor. publică a se conforma următoarelor dispozițiuni:

a) toți aceia, cari doresc să participe la serbări și din gresală nu au primit invitații, să se considere pe aceasta cale de invitați.

b) semnul distinctiv al comitetului de primire va fi fundă albăstră la butonieră.

c) aranjatorii, cari fac parte din comitetul de primire, vor întâmpina oaspeții la gări în prezina serbărilor și în ziua primă.

d) cei, cari doresc să li se rezerveze chilii la diferitele hotele, să ne avizeze la timp.

e) aceia, cari voesc să participe la banchet, sunt rugați să binevoiască a se anunța pe adresa societății »Petru Maior« (IX Mátyás u. 11 sz.) până în 19 Aprilie n. (Tacăm 6 cor.)

f) Damele sunt rugate să se prezinte întru cât e posibil — la serata dansantă în costume naționale.

În numele comitet. aranjator: Victor Groza preș. George Ștefănică secretar.

Sedința atracțiunii »Solidarității«. La 11 crt. s'a întrunit — precum am semnalat — direcțiunea »Solidarității« la o sedință în Sibiu sub prezidiul d-lui Part. Cosma. Au luat parte d-nii: R. Cărbăș, A. Cosma, Ioan I. Lăpădatu, S. Raicu, Dr. C. Pop, C. Popp, Dr. G. Suciu și Dr. G. Tripon. S'au discutat mai multe chestii importante de actualitate: situația financiară, chestiunea cooperativelor, chestiunea reviziilor etc. și s'a stabilit textul raportului general și rapoartelor speciale către adunarea generală, convocarea căreia s'a încredințat biroului.

Un protopop vrednic. Protopopul Nușfalăului-Bistriți, Ioan Pop, pentru ca să combată ravagiile alcoolizmului în comunele sale, a interzis parohienilor săi folosirea beuturilor alcoolice la nunți, botezuri, pomene și plătierea pedeseli în bani pentru cel care ar călca aceste dispoziții. Din diferite taxe, a pus bază unui fond din care cumpără altor și pomi roditori tineri, pe cari li împărțește parohienilor săi spre plantare. A introdus apoi ca între canoanele spovedaniei să lege pe credincioșii săi ca, drept canon, să planteze 5 pomi roditori în grădini, livezi, câmp, stând la dispoziție cu sfaturi etc. E un ingenios metod de-a sădi în inima țaranului dragostea de grădinarit și de a da un nou isvor de venit. În curând vom vedea comunele sale niște adevărate grădini de poame spre exemplu și pildă și altor comune.

Laudă se cuvine inteligențului și harnicului protopop.

O femeie — candidată la deputăție. Din Praga se anunță că adepților socialiști și cehi-tineri au candidat la postul de deputat al dielei provinciale boheme, devenit vacant prin moartea deputatului Skarda, pe cunoscuta scriitoare cehă Maria Kumedickă.

Un violent incendiu s'a declarat alaltăeri noapte în București la grajdurile reg. 3 călărași din calea Plevnei. Focul, care s'a iscat la oarele 2 noaptea, a distrus în timp de 4 ceasuri întreg grajdul în care erau adăpostiți 200 cai de rasura escadroane. Cu toate sforțările și ajutoarele grabnice ce s'au dat pentru localizarea focului și salvarea celor cuprinse de limbile distrugătoare ale flăcărilor — au pierit în flăcări 54 cai, dintre cari 16 ai ofițerilor. În grajdul distrus de foc au fost găsite și trupurile a doi soldați, cari abia mai dădeau semne de viață. Unul dintre ei George Nițescu cu toată îngrijirea medicală a încetat din viață, iar celălalt e pe moarte. În afară de distrugerea construcțiunii și a cailor, au mai fost arse numeroase harnașamente ale trupeii și ale ofițerilor. Afară de cait căzuți pradă flăcărilor, au mai fost împușcați 6 cai, cari de groaza focului o luaseră în goană nebună pe străzi și-și ruperă picioarele. Totalul pagubelor se evaluează la peste 300 mil lei. Cauza incendiului încă nu se cunoaște. Autoritățile militare superioare continuă ancheta.

Încrестări la răboj. Ni se scrie: Societatea maghiară din Bistrița aranjează în casina maghiară o serată de binefacere pentru scopurile ei, în programă căreia cetim și două nume românești: Scridon Helén și Pletosu Elvira.

— Înregistrăm acest fapt trist fără alt comentariu.

Alta: La petrecerea maghiară din Șieu au suprasolvit câte 3 și 5 coroane următorii români: Titieni Szilárd, Titieni Iános, David Iános, Magyarosan Mihály, Blaga Miklos. Și curios că la petreceri sau colecte românești nu observăm această dărnicie.

— Pentru ce domnilor?!

Un interesant document istoric a a găsit arhivarul Korganow — după cum se anunță din Tiflis — studiind arhiva generalului Astafjew. E vorba de documentul scris de însuși Napoleon I, prin care abdică dela tronul Franței. La acel document este atașată și o notiță, care explică prin ce împrejurări a ajuns generalul Astafjew în posesia aceluia document.

Reunirea meseriașilor români din Bistrița și-a tipărit raportul despre activitatea ei în anul 1911. Sub conducerea zelosului ei president Dr. Victor Onișor, ea realizează an de an frumoase progrese, ținând membrii ei în strânsă solidaritate, angajați într-o muncă rodnică. Reținem din raport următoarele părți mai marcante:

a) a ținut 5 sedințe, o petrecere de vară și trei reprezentații teatrale.

b) are 2 membri onorari, 8 fondatori și 62 membri ordinari.

c) dispune de-o avere de peste 3200 coroane cu venite anuale de 1600 coroane.

d) Institutul »Coroana« a trimis pe speșele sale pe meseriașul Ștefan Bunea la serbările »Astreie« din Blaj, și donează an de an câte 50 coroane pentru »Casa meseriașilor«.

e) Dispune de o sală de joc provăzută cu biliard, domino, șah, bibliotecă și sală de cetire cu 4 foi de zi.

Himen Dl Emil Masca și D-soara Alma Damian își vor celebra nunzia în 28 April et. n. în biserica gr.-cat din Abrud. Abrud — Beiu.

— **Mărioara Antal și Dr. Aleksandru I. Morariu** flantați Toplița — Caransebeș.

Felicități.

Condamnarea unui vampir. Zilele acestea s'a deschătat înaintea Curții cu juri din Petersburg procesul criminalului de 18 ani Nicolae Răpeavici. Ultima victimă a ucigașului fusese o fată tânără foarte frumoasă, pe care o sugrumase în o odaie a unui otel din Petersburg, unde descinsese. După comiterea atentatului se năpusti și asupra portarului dela otel, voinđ să-l sugrumese, deoarece acesta descoperise crima. La strigătele de ajutor ale acestuia, întreg personalul otelului a alergat în odaia asasinului, unde a fost aflat trupul neînșulețit al fetei, deasupra căreia pe pârte atârna un bilet cu următoarele rânduri:

»Acesta este al doilea act de răsunare al meu asupra sexului frumos. După ce am asasinat pe această fată, drept recompensă i-am luat banii, înainte de a o trimite în Paradis. De altfel morții i ci n'au nevoie de bani. Eu am omorât-o simțind o complectă satisfacție.«

Înaintea curții cu jurați criminalul și-a recunoscut crima, spunând, că li plăceau atât de mult fetele încât simția o deosebită plăcere când le asasina. »Imi place — a sfârșit el — să văd sânge curgând, sânge mult, foarte mult.«

Tribunalul având în vedere etatea lui l-a condamnat la 8 ani muncă silnică.

O conferință feministă neizbutită. În drumul ei de propagandistă entuziastă a mișcării feministe, doamna Maria Stritt-Bacor, o talentată anteuilptătoare a drepturilor femeiești, s-a oprit și în Bistrița, desvotându-și într-o conferință idelle mișcării feministe. Sala comitatului, unde s-a ținut conferința, s-a dovedit neindestulătoare pentru considerabilul număr al damelor ce s-au prezentat. A vorbit cam o oră și trei sferturi, publicul a ascultat-o cu atenție, dar imediat ce și-a gătat conferința și voia să ia ceva rezoluție și înscriere de membre, — ca la un semn dat, toate damele s-au ridicat și au voit să se deparțeze. Zădarnic a tras clopoșelul, zădarnic s'a nuzit să facă liniște, zădarnic le-a somat să se așeze căci conferința nu e terminată. damele una câte una și în cete părăseau sala. Nu le trebuiau drepturi, nu le trebuia emancipare, vot și independență, ci fiind oara 8 de seară se grăbeau acasă pentru pregătirea cinei, grija familiei și a casei. A rămas apoi doamna Bacon singurică, părăsită, neizbutind să înscrie nici o membră la mișcarea de drepturi și voturi feministe, căci damele noastre sunt pe deplin mulțumite cu poziția, situația și drepturile lor.

Târgul de vite în Sebeșul săs. se va ținea în 21, 22 și 23 Aprilie și târgul de mărfuri în 24 Aprilie. — Magistratul orașenesc.

Locomobil în stare bună, fabricat englez este de vânzare la se adresa la Administrația »Gazetei«.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Apollo Bioskop. Marți și Mercuri în 16 și 17 Aprilie se va reprezenta următorul program: Secretarul necredincios, dramă socială în 2 acte, filmul lung 1000 metri. Demonstrațiune pentru votul universal. (actualitate). Porumbelul ca salvator de vieată, (humoristic). D-nul Tonolini e trist, (humor). Amorul și Hipnotismul, (dramă), filmul lung 500 metri. Servitoarele, filmul lung 500 metri. Număr afară din program: »Jertfa rușinei«, dramă socială în 2 acte, filmul lung 1200 metri.

În pregătire »Dragostea mascată«, dramă senzațională în 3 acte, filmul lung 1800 metri. Numai Joi și Vineri de văzut în 18 și 19 Aprilie.

Joi și Vineri program nou.

În elit proiectograf Europa se va reprezenta în 16 și 17 Aprilie următorul program: Lenke vânzătorul de ziare, (humor). Friguri moderne, (dramă, 500 de metri). Antipatia pentru telefon, (humor). Un episod din războiul pentru libertate al Americanilor, (dramă, 500 metri). Afară din program: Hoțul modern, (celebră dramă încă nevăzută în Brașov în 3 acte, 1500 metri. Cei doi prieteni (humor). În pregătire: Fata milionarului. (mare dramă socială în 3 acte, 1500 metri.)

Adunare învățătoarească.

— Convocare. —

În senzul §§-lor 25—26 din statutele »Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din ținutul Hâțeg-Hategului« se convoacă adunarea generală a reuniunii pe 6 și 7 Mai et. n. 1912, în școala gr. cat. din Coroleșteni-Vulcan.

Din program relevăm următoarele: Raportul comitetului central. Esmiterea comisiunilor: a) pentru examinare raportului comitetului central etc. și raportul lor.

Prezentarea propunerilor intrate cu 8 zile înainte de adunare.

Decernarea premiului pus de reuniune (20 cor.) la tema: »Metodul propunerii limbii române«, eventual și cetirea operatului prin autor.

Conferință de d-l Florian Gliga. a) Prelegere practică în limba maternă, ținută din partea d-lui Bucur Voin. Prânz comun.

Prelegere practică din limba maternă, ținută de d-l Petru Turcu.

Critica disertațiunei, a prelegerilor practice și discută asupra învățării limbii române.

Raportul d-lor A. Grecu, Ș. Șerban și I. Ciora în chestia orfelinatului

învățătorilor gr. cat. din provincia metropolitană.

Discuție asupra orfelinatului. Prelegere economică pentru popor (Pomărit) de »*«.

Dezbaterea propunerilor intrate. Votarea stipendiului de 50 cor. din cassa reuniunii.

Decretarea Membrilor onorari. Marți, în 7 Mai: Excursiune de studiu, în corpore.

Șerban Șerban m. p., Ioan Zepa m. p., inv. v.-președinte. notar I.

Litere, arte și științe.

O statistică a literaturii mondiale.

Francezii se plâng că numărul cititorilor scade mereu și că industria cărților e în descreștere. Aceste plângeri sunt întru câtva justificate prin faptul că ziarul publică zilnic atâtea știri și articole interesante, în cât o parte a publicului nici nu mai cere altă hrană intelectuală.

Voinđ a se convinge despre temeinicia acestor plângeri, scriitorul Eugene Morel, care se ocupă de mult cu această chestiune, a întreprins o anchetă asupra producției literare a Franței în comparație cu producția celorlalte state.

Din datele culese de d. Morel rezultă că Franța n'a dat înapoi, dar nici n'a progresat din acest punct de vedere. Morel a constatat că în Franța se tipăresc în fiecare an peste 5000 volume noi, la cari se mai adaugă încă vre-o 5000 ediții noi ale publicațiilor mai vechi. Din statisticele ce se publică în această privință de guvernele diferitelor state ar rezulta că Japonia tipărește mai mult ca ori care alt stat. (36.000 volume pe an). Aceste statistice însă nu sunt absolut exacte, pentru simplu motiv că în unele state sunt scoțite ca volume și publicațiunile periodice.

După Japonia ar urma Germania cu 30.000 volume, Rusia cu 24.000 și Anglia cu 10.000 volume pe an. Datele referitoare la Rusia sunt de sigur exagerate.

În Statele-Unite se tipăresc anual 10.000, în Franța 9.000, în Elveția 8.000, în Italia 7.000, în Austria 1.465 (?), în Boemia 1.517 și în Ungaria 1.600 volume pe an.

Evident că aceste date nu sunt absolut exacte, deși sunt luate din statisticele oficiale.

Mai multă încredere inspiră datele referitoare la diferitele categorii ale literaturii. La francezi preponderază beletristica (romanele, poeziile, teatrul) cu 21,4 la sută, în Anglia cu 20 la sută, în Statele-Unite cu 18,8 la sută din întreaga producție literară, pe când în Germania aceste categorii nu reprezintă de cât 6,2 la sută.

Franța întrece Germania în istorie și medicină (15,8 la sută și 12 la sută față de 4,7 la sută și 9 la sută), în schimb germanii întrec pe francezi în geografie, jurisprudență, teologie și filozofie.

Producția beletristică a celor două state e aproape egală: 1860 volume germane, față de 1930 volume franceze.

Dacă producția Franței pe terenul romanilor este mai mare ca aceea a Germaniei, cu toate că populația Franței este mai redusă, aceasta se explică prin faptul că romanele franceze nu se citesc numai în Franța, ci poate mai mult în străinătate. La un singur roman german, care a trecut frontiera, revin 1000 din cunoscutele volume galbene ale editorilor romanilor franceze. Romanele germane se citesc în mare parte numai de germani, pe când romanele franceze sunt citite în toate statele civilizate. S-a.

ULTIME ȘTIRI.

București, 15 Aprilie. Meetingul naționalist de eri în chestia teologilor dela Orade, eliminați, a avut un frumos succes. Cetățenii s-au întrunit în Cismigiu. În frunte cu drapele au mers la biserica sf. Gheorghe-nou, unde s-au ținut vorbiri. De aici cortetul, străbătând mai multe strade, s'a oprit la statuia lui Mihail-Viteazul, care a fost încoronată. S'a cântat »Deșteaptă-te Române« și »Hora Unirii«. — Cor.

— Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branice et Comp Redactor responsabil: Ioan Brotea.

FRAȚII SIMAY, Brașov Târgul grăului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni. Stofe, Mătăsării, Confecțiuni, Bluze și rufărie solidă pentru trusouri. Serviciu prompt și prețuri moderate.

Din cauza renovării localului

toate confecțiunile ce se află, adecă

Pardisiuri de dame, Costume de dame, pardesiuri de fetițe, jupoane, rochi, haine de băeți și jachete, bluze, matineuri, stofe pentru dame și bărbați, cartoane, pânzării, tot felul de manufactură și împletituri se vinde sub prețul cumpărării numai pe timp scurt.

Prăvălia H A A S, BRAȘOV Strada porții Nr. 12.

Numai pe timp scurt!

Numai pe timp scurt!

Nro. 514 1911
a. i. c. sc. d.

Publicare pentru esarendare de domeniu și moară.

In cancelaria subscisei comisiuni administratoare în Naszód la 10 Iulie 1912 după amiază la 4 oare se va ținea licitațiune cu oferte scrise și închise pentru esarendarea pe 12 ani 1913—1925 a următoarelor realități din Csicsakeresztur (comitatul szolnok-Do-boka) proprietatea fondului central de știpendie din districtul Năsăudului și anume:

1, Realitățile cuprinse în cartea funduară a comunei Csicsakeresztur Nro. 124 A x nro. ordinar 1-3, 6-14, 17-19, 21-51 și anume:

a, loc de casă intravilan, curte și grădină de 9 jugăre 1547 orgi pătrate.

b, pământ arător de 140 jugăre 875 orgi pătrate cu sămânțătură de toamnă de 100 mierțe mari de grâu din anul 1912.

c, loc de cosit de 55 jugăre 971 orgi pătrate.

d, locul de vite de 4 jugăre a cărei cultivare sa sistat.

e, pășure de 187 jugăre 1383 orgi pătrate.

f, pământ nefructiv de 35 jugăre 1523 orgi pătrate: case de locuit cu edificie economică.

g, 15 curialisti cuprinși în cărțile fonduari din Csicsakeresztur Nro. 2, 14, 19, 39, 55, 66, 67

68, 75, 85, 106, 129, 137, 138, și 139 dintre cari 14 sunt datorii a presta cu alimentațiunea proprie pe an fiecare câte 90 zile de lucru cu palma, iar unul 90 de zile cu trăsura, tot asemenea la locuitori din Csicsakeresztur, cari stau cu fondul în legătură de contract și prestează 5 câte 90 zile de lucru cu palma, alții mai puțin și îndeplinesc alte lucrări.

h, dreptul de vânat și pescuit. Prețul de strigare ca arândă anuală e statorit cu 10000 coroane 2, Moară și farină cu 5 petri dimpreună cu realitățile țânătoare de dânsa laute în cartea funduară Nro. 124 sub Nrii. tipografici 185, 186, 187 și 188.

Prețul de strigare ca arândă anuală e statorit cu 2000 coroane. La ofertele scripturistice închise sunt de a se alătura ca vadiu în bani gata 10% dela prețul de strigare.

Oferentul are se declare în ofertă că cunoaște condițiunile de licitațiune și de contract și se supune aceloră.

Condițiunile de licitațiune și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor în oarele oficiale.

Dela comisiunea administratoare de fondurile centrali școlastice și de știpendie din districtul Năsăudului.

Naszód la 4 April 1912.
Prezident: **Dr. Demetriu Ciuta** m. p.
Secretar: **Dr. Nestor Simon** m. p.
1-8.

Desfacere totală concesionată de autorități.

Din cauza zidirei localului nostru de vânzare desfacem cu începere de astăzi toate mărfurile ce le avem în deposit constatatoare din haine gata pentru **Domni, băeți și copii**, precum și stofe de postav, și căptușeli pentru croitori, cu prețuri foarte scăzute sub costul lor.

Cu toată stima:

Depner, Roth & Westemean,

BRAȘOV, Strada Vămiei Nr. 3.

Numai timp scurt!

Numai scurt timp!

Desfacere totală concesionată de autorități.

Novități de primăvară!

Un atențiunea On. public cumpărător!

Mi-a sosit cele mai moderne

Pardesiuri de dame pentru primăvară,

Costume, Pardesiuri de fetițe,

rochii în asortiment bogat.

Rog on. cumpărători a se convinge despre capabilitatea mea de concurență, și dacă nu va cumpăra.

Cu toată stima:

Goldmann N. P.

Magazin modern de îmbrăcăminte de dame.

Brașov, Tirgul Inului Nr. 28.

Telefon 205.

Fără concurență

Asortiment bogat de modele.

Novități de primăvară!

Parasole și Ploere (cort) până la genul cel mai fin ca specialități, și fabricare proprie, precum și reparaturi.

Articole de galanterie, bastoane, lampe de buzunar electrice, scăpărători, instrumente muzicale, coarde etc. etc. Pentru tâmplări de mobile articole de lemn strungurite, sculptate cu prețuri ieftine la

FRIEDRICH REISER,

Strungar de galanterie și fabricant de corturi
Brașov, Strada Vămiei 31.

Ad 4125 Epitr/1912

Concurs

Comitetul parohial ortodox român din Săliște prin aceasta publică concurs pentru facerea unei scite de adaptare și ornamentare a bisericii mari din Săliște, pe lângă 2 premii, primul de 500 cor. și al doilea de 300 cor.

Schițele au să se înainteze comitetului parohial ortodox român din Săliște până în 1 Maiu p. 1912.

Schițele premiate de vin proprietatea comitetului și vor servi de bază la facerea planului definitiv și spre limitărilor de spese. Din sedinta comitetului pa-

rohial ortodox român din Săliște, ținută în 2 Martie 1912.

Dr Comșa P. Giura
președinte secretar

N. 127/1912

Văzut
Săliște, la 12 Martie 1912
Dr Ioan Lupas
protopop

221, 1-3.

Ghete de dame și bărbați.

Marca Salamander à Cor. 16-50
executare de lux à Cor. 22-50
neîntrecute în durabilitate.

Magazine speciale pentru ghete
Frederic Ipsen et Comp

BRAȘOV,
Strada Vămiei 36.

Mediaș,
piața mare 26.

140,1-50

Sighișoara,
str. boerilor 10.

Novitate de apă minerală.

Aduc la cunoștința on. publicului, că am pus în circulație apa de jod a izvorului „BÉLA“ din Zajzon, care se află la toate farmaciile, drogerii, și prăvălii de coloniale.

Despre puterea de vindecare a apei Hanko Vilmos și Dr. M. Hantz medic suprem comitatens a declarat că apa izvorului „BÉLA“ din Zajzon se pot recomanda la turburarea schimbului de materie la anemie, boale de singe, oftica, la cataracta organelor de inspirație și nutremânt, la reumatism și podagră și la boale de rânichiu.

Conținând jod e foarte bună la copii și tineri.

Amestecată cu vin este o beutură răcoritoare.

Fiind Zizinul aproape de Brașov sunt în stare a vinde sticla cu 10 fileri cu adusul acasă.

Comandele se execută încă în ziua aceea.

Magazinul central și manipularia fântânei

Piața boilor Nr. 3.

Telefon 469.

Cu toată stima: **Ladislau Schuster,**

manipulantul apei minerale.